

MARIA FILIPIAK

PAPIEŻE
JAN PAWEŁ II, BENEDYKT XVI
I FRANCISZEK
O ETHOSIE POSZUKIWANIA PRAWDY
Bibliografia wypowiedzi z lat 1978-2015

Wykaz skrótów

IGP – *Insegnamenti di Giovanni Paolo II* [Città del Vaticano]

I (1978) ss. 477	XIV (1991) t. 1, ss. 1983
II (1979) [t. 1], ss. 1729	XIV (1991) t. 2, ss. 1619
II (1979) t. 2, ss. 157	XV (1992) t. 1, ss. 2147
III (1980) t. 1, ss. 1983	XV (1992) t. 2, ss. 1119
III (1980) t. 2, ss. 1869	XVI (1993) t. 1, ss. 1855
IV (1981) t. 1, ss. 1292	XVI (1993) t. 2, ss. 1725
IV (1981) t. 2, ss. 1313	XVII (1994) t. 1, ss. 1367
V (1982) t. 1, ss. 1376	XVII (1994) t. 2, ss. 1281
V (1982) t. 2, ss. 2497	XVIII (1995) t. 1, ss. 2054
V (1982) t. 3, ss. 1751	XVIII (1995) t. 2, ss. 1589
VI (1983) t. 1, ss. 1730	XIX (1996) t. 1, ss. 1798
VI (1983) t. 2, ss. 1496	XIX (1996) t. 2, ss. 1206
VII (1984) t. 1, ss. 2016	XX (1997) t. 1, ss. 1799
VII (1984) t. 2, ss. 1708	XX (1997) t. 2, ss. 1230
VIII (1985) t. 1, ss. 2081	XXI (1998) t. 1, ss. 1669
VIII (1985) t. 2, ss. 1683	XXI (1998) t. 2, ss. 1483
IX (1986) t. 1, ss. 2204	XXII (1999) t. 1, ss. 1660
IX (1986) t. 2, ss. 2242	XXII (1999) t. 2, ss. 1396
X (1987) t. 1, ss. 1482	XXIII (2000) t. 1, ss. 1415
X (1987) t. 2, ss. 2582	XXIII (2000) t. 2, ss. 1463
X (1987) t. 3, ss. 1812	XXIV (2001) t. 1, ss. 1607
XI (1988) t. 1, ss. 1073	XXIV (2001) t. 2, ss. 1376
XI (1988) t. 2, ss. 2625	XXV (2002) t. 2, ss. 1130
XI (1988) t. 3, ss. 1405	XXV (2002) t. 1, ss. 1290
XI (1988) t. 4, ss. 2317	XXVI (2003) t. 1, ss. 1298
XII (1989) t. 1, ss. 1945	XXVI (2003) t. 2, ss. 1205
XII (1989) t. 2, ss. 1783	XXVII (2004) t. 1, ss. 1063
XIII (1990) t. 1, ss. 1885	XXVII (2004) t. 2, ss. 933
XIII (1990) t. 2, ss. 1888	XXVIII (2005), ss. 333

- NP I – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, I (1978), Poznań-Warszawa 1987, ss. 220
 NP II, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 1, Poznań 1990, ss. 793
 NP II, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, II (1979) t. 2, Poznań 1992, ss. 753
 NP III, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 1, Poznań-Warszawa 1985, ss. 875
 NP III, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, III (1980) t. 2, Poznań-Warszawa 1986, ss. 924
 NP IV, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 1, Poznań 1989, ss. 611
 NP IV, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IV (1981) t. 2, Poznań 1989, ss. 572
 NP V, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 1, Poznań 1993, ss. 877
 NP V, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, V (1982) t. 2, Poznań 1996, ss. 1004
 NP VI, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 1, Poznań 1998, ss. 852
 NP VI, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VI (1983) t. 2, Poznań 1999, ss. 686
 NP VII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 1, Poznań 2001, ss. 924
 NP VII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VII (1984) t. 2, Poznań 2002, ss. 827
 NP VIII, 1 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 1, Poznań 2003, ss. 1076
 NP VIII, 2 – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, VIII (1985) t. 2, Poznań 2004, ss. 856
 NP IX – Jan Paweł II, *Nauczanie papieskie*, IX (1986) t. 1, Poznań 2005, ss. 999

IB – *Insegnamenti di Benedetto XVI* [Città del Vaticano]

I (2005), ss. 1326	V (2009), t. 1, ss. 1439
II (2006), t. 1, ss. 1008	V (2009), t. 2, ss. 980
II (2006), t. 2, ss. 1065	VI (2010), t. 1, ss. 1166
III (2007), t. 1, ss. 1405	VI (2010), t. 2, ss. 1390
III (2007), t. 2, ss. 1065	VII (2011), t. 1, ss. 1072
IV (2008), t. 1, ss. 1280	
IV (2008), t. 2, ss. 1099	

IF – *Insegnamenti di Francesco* [Città del Vaticano]

- I (2013) t. 1, ss. 596

ORpol. – „L'Osservatore Romano” wydanie polskie 1980 –

JAN PAWEŁ II

1978

1. *Inteligencja i poszukiwanie naukowe w służbie dla Boga i dla człowieka* (Przemówienie do pracowników i studentów Katolickiego Uniwersytetu Najświętszego Serca, 8 XII), NP I, s. 135-139; toż: *L'intelligenza e la ricerca al servizio di Dio e dell'uomo*, IGP I, s. 297-304.

1979

2. Konstytucja apostolska *Sapientia christiana* o uniwersytetach i wydziałach kościelnych (25 V), NP II, 1, s. 533-549 [zwl. art. 79-83]; toż: *Sapientia Christiana*, IGP II, 1, s. 1218-1246.

3. *Przemówienie podczas spotkania z przedstawicielami Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego* (Częstochowa, 6 VI), NP II, 1, s. 666-669.

4. *Badanie świata dla poznania człowieka* (Przemówienie do grupy naukowców, 28 IX), NP II, 2, s. 199-201; toż: *Studiare il mondo per conoscere l'uomo*, IGP II, 2, s. 400-404.

5. *W duchu otwartości i uniwersalizmu – filozofia św. Tomasza dla młodzieży naszych czasów* (Przemówienie na Papieskim Uniwersytecie „Angelicum”, 17 XI), NP II, 2, s. 561-568; toż: *In spirito di apertura e di universalismo la filosofia di San Tommaso si offre alla gioventù dei nostri tempi*, IGP II, 2, s. 1177-1191.

6. *Otwarcie teologii w odniesieniu do innych nauk* (Przemówienie podczas wizyty w Papieskim Uniwersytecie Gregoriańskim, 15 XII), NP II, 2, s. 683-690; toż: *Apertura della teologia nei confronti delle altre discipline*, IGP II, 2, s. 1418-1429.

1980

7. *Metoda i doktryna świętego Tomasza w dialogu z kulturą współczesną* (Przemówienie do uczestników VIII Międzynarodowego Kongresu Tomistycznego, 13 IX), NP III, 2, s. 321-327; toż: *Il metodo e la dottrina di San Tommaso in dialogo con la cultura contemporanea*, IGP III, 2, s. 604-616.

8. *Nauka – teologia – magisterium* (Przemówienie do naukowców, Kolonia, 15 XI), NP III, 2, s. 617-623; toż: *Rinnovato collegamento tra pensiero scientifico e forza di fede dell'uomo che cerca la verità*, IGP III, 2, s. 1200-1212.

1981

9. Encyklika *Laborem exercens* (14 IX), Watykan 1981, pp. 11, 13; toż: Lettera enciclica „*Laborem exercens*”, IGP IV, 2, s. 216-266.

1982

10. *Niech nadzieja ożywia waszą aktywność naukową i dydaktyczną* (Przemówienie w Papieskiej Akademii „Antoniano”, 16 I), NP V, 1, s. 65-69; toż: *La vostra operosità scientifica e didattica ravvivi e custodisca la speranza*, IGP V, 1, s. 135-142.

11. *W pracy naukowej, w badaniach służycie człowiekowi* (Homilia podczas Mszy św. dla studentów i intelektualistów, Kaduno, Nigeria, 15 II), NP V, 1, s. 199-202; toż: *Siete al servizio dell'uomo attraverso la scienza e la ricerca*, IGP V, 1, s. 439-448.

12. *Świadek wiary i herold rozumu* (Stulecie urodzin Jacquesa Maritaina, 15 VIII), NP V, 2, s. 278-280.

1983

13. *Spór Boga z człowiekiem o przyjęcie prawdy całego Objawienia* (Homilia podczas Mszy św. dla profesorów i studentów włoskich uniwersytetów, 17 II), NP VI, 1, s. 346-349; toż: *In Gesù è Dio a lottare con l'uomo, perchè questi la verità rivelazione accenti la verità della rivelazione*, IGP VI, 1, s. 724-730.

1984

14. *Gaudium de veritate* (Przemówienie podczas wizyty na uniwersytecie, Fryburg, Szwajcaria, 13 VI), NP VII, 1, s. 778-781; toż: *La scienza è veramente libera quando si lascia determinare dalla verità*, IGP VII, 1, s. 1704-1710.

1985

15. *O ile rozum ludzki sam poznaje Boga?* (Audiencja generalna, 20 III), NP VIII, 1, s. 370-372; toż: *Con la ragione l'uomo giunge a Dio*, IGP VIII, 1, s. 672-675.

1986

16. *Wartości oparte na antropologii „doktora powszechnego”: sprawiedliwość, wolność i pokój* (Przemówienie do uczestników Zjazdu Stowarzyszenia Świętego Tomasza, 4 I), NP IX, 1, s. 8-11; toż: *Fondati sull'antropologia del „Dottore Comune” i valori della giustizia, della libertà e della pace*, IGP IX, 1, s. 18-24.

17. *Podstawowa relacja: Prawda – Dobro – Wolność* (Przemówienie do uczestników Międzynarodowego Kongresu Teologii Moralnej, 10 IV), NP IX, 1, s. 488-491; toż: *Per ritesere il legame di verità-bene-libertà urge ricostruire una rigorosa riflessione etica*, IGP IX, 1, s. 969-974.

18. *Poznanie tajemnic Bożych jest nie tyle zdobyczą ludzkiego rozumu, ile darem, którego Bóg udziela pokornym i wierzącym* (Przemówienie w Papieskiej Akademii św. Anzelma, 1 VI), NP IX, 1, s. 858-861; toż: *La conoscenza dei misteri divini non è tanto conquista del genio umano quanto un dono che Dio elargisce agli umili ed ai credenti*, IGP IX, 1, s. 1738-1743.

19. *Nauka i perspektywy człowieka* (Przemówienie do uczestników kolokwium „Nauka, filozofia, teologia. Perspektywy człowieka: to, co względne i to, co absolutne”, 5 IX), ORpol. 7(1986) nr 9, s. 17; toż: *„Vivete le indicazioni della «Gaudium et spes» alla luce del progresso scientifico”*, IGP IX, 2, s. 534-537.

20. *Wasze losy związane są z prawdą* (Wizyta na uniwersytecie, Sydney, 26 XI), ORpol. 8(1987) nr 2, s. 23-24; toż: *Per sua natura la scienza è in ultima analisi teocentrica*, IGP IX, 2, s. 1667-1674.

1987

21. *Jakie są perspektywy tego pokolenia?* (Przemówienie w auli Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, 9 VI), ORpol. 8(1987) nr 5, s. 11-12; toż: *La società attende dalle sue Università il consolidamento della propria soggettività*, IGP X, 2, s. 2054-2063.

22. *Jeżeli służysz prawdzie, służysz wolności, wyzwalanii człowieka i narodu* (Przemówienie do środowiska KUL podczas Liturgii Słowa, Lublin 9 VI), ORpol. 8(1987) nr 5, s. 13-14; toż: *Università! Alma Mater! Se servi la verità, servi la libertà, la liberazione dell'uomo e della nazione. Servi la vita!*, IGP X, 2, s. 2064-2072.

1988

23. „*Il Papa vi domanda oggi ancora una volta di 'operare la verità' per il bene dell'uomo*” [Papież prosi was dzisiaj jeszcze raz o „czynienie prawdy” dla dobra człowieka] (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 31 X), IGP XI, 3, s. 1397-1402.

1989

24. *Misja uniwersytetu wobec osoby ludzkiej* (Przemówienie podczas spotkania ze środowiskiem uniwersyteckim, Upsala, Szwecja, 9 VI), ORpol. 10(1989) nr 9, s. 26-27; toż: *La dignità umana può essere salvaguardata soltanto se la persona è considerata inviolabile dal concepimento fino alla morte naturale*, IGP XII, 1, s. 1608-1615.

1990

25. *Co stanie się z człowiekiem?* (Spotkanie ze światem kultury, St. Julian's, Malta, 27 V), ORpol. 11(1990) nr 7-8, s. 20; toż: *La cultura europea è chiamata a rendere conto della fede cristiana che ha dato forma ai suoi popoli*, IGP XIII, 1, s. 1436-1441.

26. Konstytucja apostołska *Ex corde Ecclesiae* o uniwersytetach katolickich (15 VIII), ORpol. 11(1990) nr 10-11, s. 5-9; toż: *Ex Corde Ecclesiae*, IGP XIII, 2, s. 224-254.

27. List na 900-lecie urodzin św. Bernarda (20 VIII), ORpol. 11(1990) nr 10-11, s. 10-11; toż: *Un maestro di amore incondizionato verso Cristo, la Vergine e la Chiesa*, IGP XIII, 2, s. 289-295.

28. *Nauka w kontekście kultury* (Przemówienie do uczestników Plenarnego Zebrańia Papieskiej Akademii Nauk, 29 X), ORpol. 11(1990) nr 10-11, s. 15; toż: *Dobbiamo congiungere le forze vive della scienza e della religione per preparare i contemporanei alla sfida dello sviluppo integrale*, IGP XIII, 2, s. 961-967.

1991

29. Encyklika *Centesimus annus* (1 V), ORpol. 12(1991) nr 4, s. 4-30, pp. 10, 12, 18, 46, 54; toż: *Lettera enciclica Centesimus annus*, IGP XIV, 1, s. 953-1083.

30. *Jak być narodem zmartwychwstałym* (Spotkanie ze światem kultury, Warszawa, 8 VI), ORpol. 12(1991) nr 6, s. 28-30; toż: *La Polonia sente l'imperativo della risurrezione*, IGP XIV, 1, s. 1607-1615.

31. *Etyka – fundament życia ludzkiego we wszystkich jego wymiarach* (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami III Kongresu Międzynarodowego Towarzystwa św. Tomasza z Akwinu, 28 IX), ORpol. 12(1991) nr 12, s. 30-32; toż: *I valori etici sono la via per la salvezza della società*, IGP XIV, 2, s. 667-672.

1992

32. Posynodalna adhortacja *Pastores dabo vobis* o promocji kapłanów we współczesnym świecie (25 III), ORpol. 13(1992) nr 3-4, s. 4-63, p. 51; toż: „*Pastores Dabo Vobis*”, IGP XV, 1, s. 700-957.

33. *Sprawa Galileusza lekcją dla współczesnych* (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 31 X), ORpol. 14(1993) nr 1, s. 23-26; toż: *Appartiene ormai al passato il doloroso malinteso sulla presunta opposizione costitutiva tra scienza e fede*, IGP XV, 2, s. 456-465.

1993

34. *Dialog między nauką a wiarą* (Przemówienie podczas wizyty w Międzynarodowym Centrum Naukowym im. Ettore Majorany, Erice, Sycylia, 8 V), ORpol. 14(1993) nr 7, s. 12-15; toż: *Scienza e fede sono entrambe dono di Dio e in lui trovano il loro principio di unità*, IGP XVI, 1, s. 1107-1114.

35. Encyklika *Veritatis splendor* o niektórych podstawowych problemach nauczania moralnego Kościoła (6 VIII), ORpol. 14(1993) nr 10, s. 4-47; toż: *Veritatis splendor*, IGP XVI, 2, s. 156-375.

36. Encyklika „*Veritatis splendor*” (Rozważanie przed modlitwą „Anioł Pański”, 3 X), ORpol. 15(1994) nr 1, s. 48; toż: *Annuncio della pubblicazione della nuova Enciclica „Veritatis splendor” durante la recita della Preghiera mariana*, IGP XVI, 2, s. 1045-1047.

37. *Przemówienie do Papieskiej Akademii Nauk, Rzym (31 X)*, w: *Przemówienia i homilie Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków 1997, s. 337-346.

1994

38. *Badania naukowe a etyka* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 28 X), ORpol. 16(1995) nr 2, s. 43-45; toż: *È necessario determinare le condizioni etiche della ricerca. Quando è in causa l'uomo si va oltre la sola scienza*, IGP XVII, 2, s. 562-569.

1995

39. *Le preoccupazioni della Chiesa in campo morale convergono con il rinnovato interesse della filosofia attuale per l'etica* [Troska Kościoła o sprawy moralności są

zbieżne z odnowionym zainteresowaniem dzisiejszej filozofii etyką] (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami międzynarodowego kolokwium zorganizowanego przez Kongregację do spraw Wychowania Katolickiego, 27 IV), IGP XVIII, 1, s. 1059-1062.

40. *La ricerca scientifica è di grande beneficio per l'umanità quando sintetizza e consolida le conoscenze derivanti da altre fonti quali la letteratura, la filosofia e la teologia* [Badania naukowe przynoszą wielką korzyść ludzkości, kiedy syntetyzują i uzasadniają poznanie pochodzące z innych źródeł, takich jak literatura, filozofia i teologia] (Przemówienie podczas spotkania z uczestnikami kursu zorganizowanego przez Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne, 7 VII), IGP XVIII, 2, s. 55-57.

41. *Od praw człowieka do praw narodów* (Przemówienie do Zgromadzenia Ogólnego ONZ, Nowy Jork, 5 X), ORpol. 16(1995) nr 11-12, s. 4-9; toż: *Sono di fronte a voi come testimone della dignità dell'uomo*, IGP XVIII, 2, s. 730-744.

1996

42. *W imię wspólnej miłości do prawdy* (Przemówienie do rektorów uczelni akademickich z Polski, 4 I), ORpol. 17(1996) nr 2, s. 37-39; toż: *Le istituzioni accademiche diventano nuovamente la coscienza della nazione*, IGP XIX, 1, s. 17-22.

43. *Nienaruszalne prawa istoty ludzkiej* (Przemówienie do uczestników międzynarodowego sympozjum „Evangelium vitae a prawo”, 24 V), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 42-44; toż: *Sia fermata la produzione di embrioni umani*, IGP XIX, 1, s. 1345-1351.

44. *Człowiek jest powołany do wolności* (Ceremonia pożegnalna przed Bramą Brandenburską, Berlin, 23 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 29-31; toż: *L'uomo è chiamato alla libertà. Annuncio a tutti voi che mi ascoltate: la pienezza e la completezza di questa libertà ha un nome: Gesù Cristo*, IGP XIX, 1, s. 1610-1616.

45. *Zrozumieć wszechświat i człowieka* (Do uczestników sympozjum zorganizowanego przez Watykańskie Obserwatorium Astronomiczne, 28 VI), ORpol. 17(1996) nr 9, s. 45; toż: *La ricerca scientifica deve basarsi sulla verità*, IGP XIX, 1, s. 1634-1635.

1997

46. *Spotykamy się w imię wspólnej miłości do prawdy* (Przemówienie z okazji 600-lecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 8 VI), ORpol. 18(1997) nr 7, s. 60-63; toż: *Il relativismo etico costituisce non solo un pericolo per la scienza ma direttamente anche per l'uomo e per la vita della società*, IGP XX, 1, s. 1465-1474.

47. *W służbie Bożej Prawdy* (Przemówienie do uczestników Zgromadzenia Plenarnego Kongregacji Nauki Wiary, 24 X), ORpol. 19(1998) nr 1, s. 33-34; toż: *Il bene della persona è di essere nella verità e di fare la verità nella carità*, IGP XX, 2, s. 666-670.

1998

48. Encyklika *Fides et ratio* (14 IX), ORpol. 19(1998) nr 11, s. 4-40; toż: Lettera enciclica „*Fides et Ratio*”, IGP XXI, 2, s. 375-454.

49. *Duch a „ziarna prawdy” w ludzkiej myśli* (Audienca generalna, 16 IX), ORpol. 20(1999) nr 1, s. 44-45; toż: *Lo Spirito e i „semi di verita” del pensiero umano*, IGP XXI, 2, s. 468-476.

1999

50. *Nell'Enciclica „Fides et ratio” un orientamento secondo per il lavoro di quanti si dedicano allo studio della teologia, delle scienze sacre e della filosofia* [Encyklika *Fides et ratio* zawiera wskazówki dla tych, którzy poświęcają się studium teologii i filozofii] (Przemówienie podczas spotkania z profesorami i studentami Papieskiego Uniwersytetu Świętego Krzyża, 29 V), IGP XXII, 1, s. 1107-1112.

51. *Odpowiedzialność ludzi nauki i kultury za prawdę* (Przemówienie do rektorów wyższych uczelni, Toruń, 7 VI), ORpol. 20(1999) nr 8, s. 28-29; toż: *Il complito degli uomini di cultura oggi: offrire al mondo la speranza che nasce dalla verità*, IGP XXII, 1, s. 1233-1239.

2000

52. *Bądźcie gorliwymi poszukiwaczami Niewidzialnego Boga* (Przemówienie do naukowców, 25 V), ORpol. 21(2000) nr 7-8, s. 22-23; toż: *La fede non teme la ragione*, IGP XXIII, 1, s. 943-947.

53. *Uniwersytet w służbie nowego humanizmu* (Przemówienie do nauczycieli akademickich, 9 IX), ORpol. 21(2000) nr 11-12, s. 6-8; toż: *Senza orientamento alla verità, la cultura è destinata a cadere nell'effimero, abbandonandosi alla volubilità delle opinioni e magari consegnandosi alla prepotenza, spesso subdola, dei più forti*, IGP XXIII, 2, s. 355-360.

2001

54. *Uniwersytet miejscem zdobywania wiedzy i kształtowania sumienia* (Przemówienie podczas spotkania z rektorami wyższych uczelni w Polsce, Castel Gandolfo, 30 VIII), ORpol. 22(2001) nr 10, s. 11-13; toż: *„L'autonomia delle scienze finisce là dove la retta coscienza dello scienziato riconosce il male del metodo, dell'esito o dell'effetto”*, IGP XXIV, 2, s. 223-228.

2002

55. *W poszukiwaniu prawdy o człowieku i świecie* (Przemówienie do wykładowców i studentów Uniwersytetu „Roma III”, 31 I), ORpol. 23(2002) nr 5, s. 44-46; toż: *„L'umanità ha bisogno di cattedre di verità”*, IGP XXV, 1, s. 144-147.

56. *Odkrywać zdumiewającą prawdę o człowieku* (Przemówienie do zgromadzenia plenarnego Papieskiej Akademii Nauk, 11 XI), ORpol. 24(2003) nr 2, s. 34-35; toż:

All'inizio di questo nuovo secolo gli scienziati facciano udire la propria voce con maggiore autorità nella causa della pace nel mondo, IGP XXV, 2, s. 697-701.

57. *Bóg staje się człowiekiem, aby człowieka zbawić* (Homilia podczas Mszy św. dla środowisk akademickich Rzymu, 10 XII), ORpol. 24(2003) nr 2, s. 15-16; toż: *Occorre una formazione integrale per educare i giovani ad assumere in maniera responsabile il loro ruolo nella famiglia e nella società*, IGP XXV, 2, s. 861-864.

2003

58. *W poszukiwaniu prawdy o człowieku* (Przemówienie do uczestników sympozjum „Kościół w służbie człowieka” z okazji 25-lecia pontyfikatu, 9 V), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 31-32; toż: „*Un perenne servizio alla «verità» dell'uomo*”, IGP XXVI, 1, s. 687-689.

59. *Pamięć o Pawle VI zawsze żywa* (Przemówienie podczas uroczystości wręczenia Paulowi Ricoeurowi nagrody Instytutu im. Pawła VI, 5 VII), ORpol. 24(2003) nr 10, s. 43-44; toż: „*Paolo VI ha avvertito le inquietudini e le speranze del suo tempo illuminandole con la luce del messaggio cristiano*”, IGP XXVI, 2, s. 23-25.

60. *Chrystus jest prawdziwą drogą człowieka* (Przesłanie do uczestników Międzynarodowego Kongresu Tomistycznego, 20 IX), ORpol. 24(2003) nr 11-12, s. 7-8; toż: *Cristo è la vera via dell'uomo: ai credenti il compito storico di proporlo per avanzare verso quell'umanità nuova che sta nel progetto di Dio*, IGP XXVI, 2, s. 285-289.

61. *Prawda, która rządzi światem i kieruje życiem ludzi* (Przemówienie do Papieskiej Akademii Nauk, 10 XI), ORpol. 25(2004) nr 3, s. 26-27; toż: „*Siamo uniti nel nostro comune desiderio di lasciarci illuminare dall'unica Verità che governa il mondo e guida la vita di tutti*”, IGP XXVI, 2, s. 728-730.

2004

62. „*Il dialogo vivificante tra fede e ragione durerà e nessuna delle odierne ideologie riuscirà a interromperlo*” [Ożywczy dialog między wiarą a rozumem będzie trwał i żadne współczesne ideologie nie zdołają go przerwać] (Przemówienie do rektorów i profesorów uniwersytetów i wyższych uczelni Wrocławia i Opola z okazji 50. rocznicy habilitacji Karola Wojtyły, 8 I), IGP XXVII, 1, s. 28-29.

63. „*Spero che i giovani di tutta la regione Nord-Ovest della Polonia abbiano maggiori possibilità di acquisire la scienza filosofica e teologica*” [Mam nadzieję, że młodzi całego północno-zachodniego regionu Polski będą mieli większe możliwości pogłębiania wiedzy filozoficznej i teologicznej] (Przemówienie do senatu akademickiego Uniwersytetu Szczecińskiego z okazji przyłączenia do uczelni Wydziału Teologii, 27 I), IGP XXVII, 1, s. 106-107.

64. *Na drogach prowadzących do Boga* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 8 XI), ORpol. 26(2005) nr 2, s. 41-42; toż: „*Le «vie della scoperta» sono vie orientate alla verità. Chiunque cerchi la verità percorre un cammino che conduce a Dio*”, IGP XXVII, 2, s. 516-518.

2005

65. *W obronie życia i zdrowia każdej osoby ludzkiej* (Przesłanie do członków Papieskiej Akademii „Pro Vita”, 19 II), ORpol. 26(2005) nr 6, s. 34-36; toż: „*La salute, pur non essendo un bene assoluto, esige una precisa responsabilità morale da parte di ciascuno*”, IGP XXVIII, s. 159-163.

BENEDYKT XVI**2005**

1. *W poszukiwaniu prawdy o Bogu, człowieku i świecie* (Przemówienie do pracowników i studentów Katolickiego Uniwersytetu „Sacro Cuore”, 25 XI), ORpol. 27(2006) nr 3, s. 31-33; toż: „*Fare scienza nell’orizzonte di una razionalità aperta al trascendente, a Dio*”, IB I, s. 844-848.

2006

2. *Rola uniwersytetów w Europie trzeciego tysiąclecia* (Przemówienie do uczestników seminarium Kongregacji Edukacji Narodowej, 1 IV), ORpol. 27(2006) nr 8, s. 21-22.

3. *Wiara, rozum i uniwersytet – wspomnienia i refleksje* (Wykład na uniwersytecie, Ratzbona, 12 IX), ORpol. 27(2006) nr 11, s. 25-29; toż: *Fede, ragione e università. Ricordi e riflessioni*, IB II, 2, s. 257-267.

4. *Boża Opatrzność a działalność człowieka* (Przemówienie do uczestników sesji plenarnej Papieskiej Akademii Nauk, 6 XI), ORpol. 28(2007) nr 3, s. 19-20; toż: „*Non vi è conflitto tra la Provvidenza di Dio e l’impresa umana*”, IB II, 2, s. 566-569.

2007

5. *Niech św. Augustyn będzie dla nas wzorem dialogu wiary i rozumu* (Spotkanie ze wspólnotą akademicką, 22 IV), ORpol. 28(2007) nr 6, s. 12-13; toż: *Impariamo da Agostino l’umiltà della fede che depona la superbia saccente e si china entrando nella comunione della Chiesa*, IB III, 1, s. 712-717.

2008

6. *Papież nie narzuca wiary, lecz zachęca do szukania prawdy* (Przemówienie odczytane podczas inauguracji roku akademickiego, La Sapienza, 16 I), ORpol. 29(2008) nr 3, s. 12-16; toż: *Non vengo a imporre la fede ma a sollecitare il coraggio per la verità*, IB IV, 1, s.78-86.

7. *Wróćmy do filozofii, by lepiej zrozumieć współczesność* (Przemówienie do uczestników VI Europejskiego Sympozjum Nauczycieli Akademickich, 7 VI), ORpol. 29(2008) nr 7-8, s. 20-21; toż: *Rilanciamo la filosofia per comprendere meglio la modernità*, IB IV, 1, s. 964-967.

8. *Tylko w spotkaniu z Chrystusem rozum otwiera się na prawdę* (Audiencja generalna, 3 IX), ORpol. 29(2008) nr 10-11, s. 50-51; toż: *Anno Paolino: „L’esperienza di san Paolo sulla via di Damasco”*, IB IV, 2, s. 210-217.

2009

9. *Godność osoby i prawa człowieka to kwestia centralna* (Przemówienie do uczestników Sesji Plenarnej Papieskiej Akademii Nauk Społecznych, 4 V), ORpol. 30(2009) nr 7-8, s. 54-55; toż: *I diritti umani hanno bisogno di una solida base etica e politica*, IB V, 1, s. 715-718.

10. *Chrześcijaństwo nie jest ideą, filozofią czy teologią, ale sposobem życia, miłością* (Rozważanie na rozpoczęcie kongregacji generalnej, 5 X), ORpol. 31(2010) nr 1, s. 28-30; toż: *Il cristianesimo non è filosofia ma unità di ragione e carità*, IB V, 2, s. 337-342.

11. *Hugon i Ryszard z opactwa św. Wiktora* (Audiencja generalna, 25 XI), ORpol. 31(2010) nr 2, s. 45-47; toż: *I grandi scrittori della Chiesa: „Ugo e Ricardo di San Vittore, filosofi e teologi”*, IB V, 2, s. 603-611.

12. *Jan z Salisbury* (Audiencja generalna, 16 XII), ORpol. 31(2010) nr 2, s. 51-52; toż: *I grandi scrittori della Chiesa: „Giovanni di Salisbury, filosofo e teologo”*, IB V, 2, s. 706-711.

2010

13. *Św. Tomasz z Akwinu (I)* (Audiencja generalna, 2 VI), ORpol. 31(2010) nr 8-9, s. 48-50; toż: *San Tommaso d’Aquino, „Doctor communis” della Chiesa (1)*, IB VI, 1, s. 815-824.

14. *Św. Tomasz z Akwinu (II)* (Audiencja generalna, 16 VI), ORpol. 31(2010) nr 8-9, s. 50-53; toż: *San Tommaso d’Aquino, „Doctor communis” della Chiesa (2)*, IB VI, 1, s. 930-938.

15. *Św. Tomasz z Akwinu (III)* (Audiencja generalna, 23 VI), ORpol. 31(2010) nr 8-9, s. s. 53-55; toż: *San Tommaso d’Aquino, „Doctor communis” della Chiesa (3)*, IB VI, 1, s. 953-962.

2011

16. *Rozum, który kieruje się wiarą, wypełnia swoje powołanie* (Przemówienie podczas uroczystości wręczenia nagrody im. Josepha Ratzingera, 30 VI), ORpol. 32(2011) nr 8-9, s. 35-37; toż: *La ragione che segue la fede risponde alla sua vocazione*, IB VII, 1, s. 937-941.

2012

17. *Bez miłości nauka traci swój humanizm* (Przemówienie podczas wizyty w rzymskiej siedzibie Katolickiego Uniwersytetu Najświętszego Serca, 3 V), ORpol. 33(2012) nr 6, s. 21-23; toż: *Senza amore la scienza perde la sua umanità*, IB VIII, 1, s. 524-528.

2013

18. *Jak niespokojni poszukiwacze Boga* (Homilia podczas Mszy św., 6 I), ORpol. 34(2013) nr 2, s. 18-21; toż: *Come inquieti cercatore di Dio*, IB IX, s. 23-28.

FRANCISZEK

2013

1. Encyklika [...] *Lumen fidei*. O wierze (Rzym, 29 VI), p. 26; toż: Lettera Enciclica *Lumen fidei*, IF I, 1, s. 410-458.

2014

2. *Studiowanie, poszukiwanie i granica* (Przesłanie do włoskich studentów katolickich zrzeszonych w FUCI, 14 X), ORpol. 35(2014) nr 11, s. 32-33.

2015

3. Encyklika [...] *Laudato si*. W trosce o wspólny dom (Rzym, 24 V), p. 130.2. *Osiągniemy pokój wychowując do pokoju* (Orędzie na Światowy Dzień Pokoju, 21 XII), NP I, s. 173-179; toż: *Per giungere alla pace, educare alla pace*, IGP I, s. 377-388.